

Tweejarige masters

Nota

Nota van de **Vlaamse Vereniging van Studenten** over **Tweejarige masters**, op vraag van de **Algemene Vergadering**.

Uitgebracht in **Brussel** door het **Bureau** op **2 juli 2019** met **eenparigheid van stemming** en goedgekeurd door de **Algemene Vergadering** op **2 juli 2019**.

Vorbereiding: onder leiding van **Dylan Couck**.

Dossierbeheerder(s): **Frédéric Piccavet**

Contactpersonen: **Dylan Couck, Frédéric Piccavet**

Situering

Met de implementatie van het structuurdecreet in het Vlaamse hoger onderwijs, werd een structuur van bachelors en masters ingevoerd. Bij die implementatie of kort daaropvolgend kozen de universiteiten om voor het gros van de opleidingen een master van 120 studiepunten te voorzien (terwijl die voor de implementatie van het structuurdecreet in hun geheel een vierjarige opleiding waren zoals bijvoorbeeld wiskunde en informatica). Voor een aantal opleidingen (bijvoorbeeld politieke wetenschappen, taal- en letterkunde, geschiedenis, criminologische wetenschappen ...) werd gekozen om een master van slechts 60 studiepunten in te richten. In 2005 werd tussen de universiteiten een proces opgestart om de studieduur van die opleidingen eventueel uit te breiden naar eveneens 120 studiepunten. Dit was geen willekeurige beslissing: om aan internationale standaarden te voldoen, is een omvang van 60 studiepunten onvoldoende. Hoewel niet optimaal betrokken, volgde de Vlaamse Vereniging van Studenten dit dossier op de voet en publiceerde zij in januari 2013 een nota over de stand van zaken van het dossier.¹ Die nota kwam tot stand nadat de Vlaamse Regering besloot om ondanks een positief advies

¹ Zie bijlage 1: Vlaamse Vereniging van Studenten, [Infociche uitbreiding studieomvang](#), januari 2013.

voor de meeste aanvragen, besloot om de uitbreiding van de studieomvang niet goed te keuren.

Vanaf het academiejaar 2019-2020 zal het Vlaamse hoger onderwijs initiële masters kennen van 60, 90, 120 en 180 studiepunten. Hoewel momenteel geen formele procedure lopende is om de studieomvang van de betrokken opleidingen uit te breiden, acht de Vlaamse Vereniging van Studenten het belangrijk dat dit thema onder de aandacht blijft.

Met deze nota somt de Vlaamse Vereniging van Studenten in de eerste plaats een aantal argumenten op die gebruikt kunnen worden om te pleiten voor een studieduuruitbreiding. Wanneer een dergelijke vraag vanuit de studenten en hun vertegenwoordigers komt voor te liggen, dan steunt de Vlaamse Vereniging van Studenten die vraag.

VVS vraagt ...

Argumenten

De voornaamste argumenten gebruikt op het moment dat de dossiers voor de studieduuruitbreiding werden ingediend, kunnen als volgt worden samengevat:

'De voornaamste argumenten van de instellingen om een tweejarige master in de humane wetenschappen in te voeren zijn het vergemakkelijken van de internationale vergelijkbaarheid, studenten af te leveren die over meer gespecialiseerde kennis beschikken, om de studiedruk te verlagen en om aan meer kwalitatief onderzoek te kunnen doen.'²

Deze argumenten kunnen vandaag nog steeds gehanteerd worden. In de volgende paragrafen zal daar dan ook dieper op worden ingegaan.

De beperktheid van de financiële middelen voor het hoger onderwijs, dwingt de Vlaamse Vereniging van Studenten er echter toe om dit dossier met de nodige voorzichtigheid te benaderen. De uitbreiding van alle eenjarige masters met een bijkomend masterjaar heeft een financiële impact. Het is dan ook logisch dat daar bijkomende middelen tegenover komen te staan.

De internationale erkenning en vergelijkbaarheid van diploma is en blijft een belangrijk argument om te pleiten voor een uitbreiding. In de regel is de omvang van een masteropleiding in de Europese landen 120 studiepunten en is die omvang zelfs een noodzakelijke voorwaarde om een doctoraatsopleiding te kunnen starten. In een globaliserende maatschappij, is een stevige internationale concurrentiepositie

²Vlaamse Vereniging van Studenten, [Infotiche uitbreiding studieomvang](#), januari 2013.

onontbeerlijk. Hoewel een evolutie naar een meer competentiegericht arbeidsmarktmodel bezig is, kan het belang van een diploma vandaag niet onderschat worden.

Een uitbreiding met een bijkomend masterjaar, biedt de betrokken opleidingen ook de mogelijkheid om inhoudelijk een sterker programma uit te bouwen. Een enkel masterjaar waarin ook een masterproef geschreven dient te worden, biedt slechts beperkte mogelijkheden om veel diepgang te creëren in het programma. Ook daarom is een voldoende ruime studieomvang noodzakelijk om studenten de mogelijkheid te bieden hun interesses verder te ontwikkelen en hen de nodige competenties bij te brengen.

Het betreft daarbij niet alleen de noodzakelijke onderzoekscompetenties, die nadien ook hun onbetwiste meerwaarde hebben op de arbeidsmarkt. Studenten ervaren de noodzaak om zich ook interdisciplinair te gaan vormen om zowel in de maatschappij als op de arbeidsmarkt hun deel te kunnen bijdragen. Zowel het volgen van de domeinspecifieke vakken als domeinoverschrijdende opleidingsonderdelen en het voltooien van een masterproef, is bijzonder veel. Dat moet nu op te weinig tijd gebeuren.

In de praktijk kan nu al vastgesteld worden dat een aanzienlijk deel van de studenten in een eenjarige masteropleiding hun master reeds spreidt over een langere periode. Dit is niet geheel verrassend gezien in die eenjarige master zowel de nodige (onderzoeks)competenties op masterniveau verworven moeten worden maar ook tijdens diezelfde periode moeten worden toegepast in de masterproef.

Steun voor studenten

Wanneer de studenten en hun vertegenwoordigers uit een eenjarige masteropleiding de vraag stellen om de studieomvang van hun opleiding uit te breiden, dan zal de Vlaamse Vereniging van Studenten die vraag steunen wanneer die vraag gefundeerd is. De in deze nota genoemde argumenten kunnen daartoe een bijdrage leveren maar zijn niet als exhaustief te beschouwen.

Bijlage 1

1. Wat voorafging

Naar aanleiding van het Bolognaproces werd het Vlaamse hoger onderwijslandschap grondig hertekend. Door middel van het structuurdecreet uit 2003 werden de kandidaturen en licenties vervangen door bachelor- en masteropleidingen. Bij deze hervormingen kozen verschillende humane wetenschappen voor een 3+1 structuur. Dit wil zeggen een structuur waarbij de duur van de bachelor 3 jaar bedraagt en deze van de master 1 jaar. Op deze manier bleef het volledige traject zijn oorspronkelijke lengte van vier jaar behouden. In 2005 werden er echter interuniversitaire onderhandelingen gestart om die opleidingen uit te breiden naar vijf jaar, met een tweejarige master. De argumentatie hierbij was dat de 3+1 structuur niet meer kon voldoen aan de internationale kwaliteitsvereisten.

De voornaamste argumenten van de instellingen om een tweejarige master in de humane wetenschappen in te voeren zijn het vergemakkelijken van de internationale vergelijkbaarheid, studenten af te leveren die over meer gespecialiseerde kennis beschikken, om de studiedruk te verlagen en om aan meer kwalitatief onderzoek te kunnen doen.

In 2008 werden de eerste grondig uitgewerkte capaciteitsplannen omtrent uitbreiding van de studieomvang opgesteld. In oktober 2011 werden de eerste dossiers voor uitbreiding van specifieke opleidingen ingediend.

De invoering van een tweejarige master is enkel mogelijk indien de vraag komt vanuit alle faculteiten in Vlaanderen die een specifieke opleiding aanbieden. De verlenging wordt dus bekeken per master, en niet voor alle masters humane wetenschappen tegelijk. Deze studieduurverlenging is enkel mogelijk met een uitbreiding van 60 punten. De aanvraag dient gezamenlijk ingediend te worden door alle instellingen die de betrokken opleiding aanbieden. Deze dossiers worden door de Erkenningscommissie beoordeeld.

2. Stand van zaken

De Vlaamse Regering heeft op 15 juni 2012 beslist om geen enkele van de ingediende aanvragen tot uitbreiding van de studieomvang van masteropleidingen van 60 naar 120 studiepunten goed te keuren.

Artikel 63quater van het structuurdecreet bepaalt dat een algemene aanpassing van de studieomvang wordt doorgevoerd als aan de opgesomde vier criteria is voldaan. Op basis van de ingediende dossiers, op basis van individuele adviezen en op basis van het algemene advies van de Erkenningscommissie is de Vlaamse Regering tot de conclusie

gekomen dat geen enkele aanvraag tot uitbreiding van de studieomvang op een afdoende en onderbouwde wijze aantoonde dat de aanvraag aan de vier criteria voldoet.

De Vlaamse Regering heeft vervolgens beslist dat er in overleg met de VLUHR een beleidskader moest uitgetekend worden over de eventuele verlenging van de studieduur in het hoger onderwijs. Hierover is een principeakkoord bereikt op de ministerraad van 14 december 2012.

Dat akkoord voorziet in drie mogelijke scenario's voor studieduurvermeerdering. Allereerst een gewone domeinmaster van één jaar die enkel kan uitgebreid worden naar anderhalf of twee jaar als dat noodzakelijk is voor de arbeidsmarkt. Ten tweede komen er onderzoeksmasters van twee jaar met een selectieve instroom waarbij de toegangsvoorwaarden bepaald worden door de instellingen. In afwachting van de evaluatie van de lerarenopleiding en opmaak van de beroepscompetentieprofielen worden in de toekomst ook educatieve masters voorzien. Daarbovenop zal nagekeken worden met de instellingen of de bestaande tweejarige masters van 120 studiepunten nog steeds gerechtvaardigd zijn.

Nieuw is ook dat de Nederlands-Vlaamse accreditatieorganisatie (NVAO) onafhankelijk advies uitbrengt over elke aanvraag tot studieduurverlenging. Die zal alles vanuit een internationaal perspectief bekijken.

3. De toekomst

Het principeakkoord werd door minister Smet uitgewerkt in decretale teksten, die in juli 2013 werden goedgekeurd. Bovendien werd hij belast met de externe communicatie naar de instellingen van hoger onderwijs toe. Die krijgen tot 15 oktober 2013 om een nieuwe aanvraag in te dienen. De bedoeling is dat de Vlaamse regering dan in december 2013 een beslissing neemt over de aanvraagdossiers.

Een langere opleiding zal wel pas in voege treden vanaf academiejaar 2017-2018 omdat studenten bij aanvang van de opleiding moeten weten wat de totale studieduur is.

VVS heeft in de huidige situatie behoorlijke twijfels bij de gang van zaken over de tweejarige masters. Vooral studentenparticipatie in de eerste lijn bleef zo goed als afwezig in dit dossier. VVS pleit dan ook voor een rechtstreekse studentenafvaardiging tijdens de volgende fases van dit proces.

VVS vindt het positief dat de fundamentele vraag gesteld wordt voor welke opleidingen de uitbreiding van de studieomvang echt nodig is. Er moet een duidelijke noodzaak zijn om de studieduur van een opleiding uit te breiden en de kwaliteit mag hierbij alleen verbeterd worden. Voor de dossiers waarvan het nut echter wel aangetoond is, is VVS wel een voorstander van de uitbreiding.

Indien de uitbreiding er komt voor bepaalde masters, wilt VVS wel financiële en sociale waarborgen die de onderwijskwaliteit veilig stellen. Het lijkt VVS bijna onmogelijk dit te garanderen zonder extra middelen te voorzien.

Wat betreft de nieuwe voorstellen tot het inrichten van een onderzoeksmaster, het inrichten van een 90 studiepunten master en de vermindering van de studieomvang wilt VVS verheldering, vooraleer hier een gefundeerde mening over te kunnen vormen. VVS hoopt dan ook bij de verdere uitwerking hiervan betrokken te worden.

VVS zal dus de komende maanden voor de volgende aandachtspunten pleiten:

- structurele **inspraak** van de studenten bij het tot stand komen van die toekomstvisie op alle niveaus
- duidelijkere **communicatie** naar alle actoren toe over zowel de nieuwe voorstellen (een onderzoeksmaster, een 90 studiepunten master,...) als over de reden van afkeuring van de dossiers
- **voldoende financiering** om de kwaliteit en de toegankelijkheid van het onderwijs in Vlaanderen te garanderen
- oog voor **duidelijkheid** van het hoger onderwijs landschap
- ruimte voor **debat** en verdere praktische en inhoudelijke uitwerking van nieuwe voorstellen.